

ІНСТИТУТ БАТЬКІВСТВА В УКРАЇНІ

Інститут батьківства в Україні знаходиться у критичному стані. Про це свідчать факти і статистичні дані. Зокрема, на початку незалежності у 1991 році в Україні налічувалося понад 14 млн. дітей. А станом на 2017 рік менше 7 млн. дітей. З них:

- близько 10 % відсотків дітей виховуються і формуються під впливом відповідальних та ефективних батьків;
- близько 25 % відсотків дітей зростають у проблемних сім'ях (батьки живуть подвійною мораллю і стандартами, між ними не має любові, підтримки, поваги тощо, проблеми алкоголю і наркотиків, ігрові та комп'ютерні залежності та ін.);
- понад 55 % дітей ростуть і виховуються без участі рідного тата;
- близько 10 % дітей ростуть без участі батьків (з них лише 1 % сироти, а інші за наявності мами не мають ніякого позитивного впливу від її присутності у їхньому житті).

Лише близько 10 % підлітків у віці 15 – 16 років засвідчують про авторитет рідного батька у їхньому житті.

І це лише декілька фактів з безлічі негативних проявів неефективного і безвідповідального батьківства. Загалом проблема батьківства є найбільш недооціненою проблемою у ХХІ столітті.

Сімейна політика та демографічна політика вимагають пильної уваги питанням розвитку молоді. Сьогоднішня молодь - це майбутні чоловіки, дружини, батьки, матері, громадяни і співробітники. Водночас нині серед молодих людей є багато серйозних проблем: алкоголь, наркотики, використання порнографії, азартні ігри, насильство, злочинність, ризикована сексуальна поведінка, депресія, самогубство - і багато інших ... Ці проблеми породжують величезні соціально-економічні втрати (так, фінансові втрати від зазначеного обчислюються мільярдами доларів на рік).

Перелік наслідків неефективного та безвідповідального батьківства є настільки глобальним, що практично унеможливує стабільний розвиток держави у ближчій перспективі. Держава несе і буде нести багатомільярдні втрати від нестабільної сім'ї та безвідповідального батьківства.

Тому системне покращення поточної ситуації у сфері батьківства є пріоритетним для отримання нових позитивних змін. Групою експертів, які діють у співпраці з Міжфракційним депутатським об'єднанням Верховної Ради України «За духовність, моральність та здоров'я України», розроблено стратегію виходу з кризи батьківства. Вона охоплює три пласти проблем:

- I. Батьківську проблематику ДО народження дітей;
- II. Батьківську проблематику ПІСЛЯ народження дітей;
- III. Проблематику дітей, які ростуть без участі батька;

I. НАЦІОНАЛЬНА СІМЕЙНА СТРАТЕГІЯ У СФЕРІ БАТЬКІВСТВА, СКЕРОВАНА НА ОСІБ, ЯКІ ЩЕ НЕ МАЮТЬ ДІТЕЙ

1. Забезпечити у закладах освіти та соціальних закладах обов'язкове впровадження програми «Основи сім'ї» для 10-11 класів;
2. На базі обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти забезпечити проведення курсів підвищення кваліфікації для фахівців, які викладатимуть програми з формування відповідального батьківства;
3. Розробити систему підвищення кваліфікації фахівців щодо духовно-морально виховання підростаючого покоління;
4. Забезпечити підготовку фахівців з програм формування відповідального батьківства у Національному педагогічному університеті ім. М. П. Драгоманова та інших закладах вищої освіти на базі магістерської програми «Сімейне консультування»;

5. Забезпечити соціологічні, статистичні та інші дослідження, наукові розробки у сфері батьківства;
6. Удосконалити форми і методи співпраці школи, церкви та сім'ї;
7. Сприяти через органи місцевого самоврядування затвердженню місцевих програм з питань сім'ї та виховання дітей;
8. Проводити різноманітні акції (наприклад, «Лист до тата»), які піднімають перед суспільством проблематику батьківства;
9. Забезпечити друк та поширення книг «Лист до тата».

II. НАЦІОНАЛЬНА СІМЕЙНА СТРАТЕГІЯ У СФЕРІ БАТЬКІВСТВА, СКЕРОВАНА НА БАТЬКІВ

Підвищення якості відповідального та ефективного батьківства у тих, хто вже є батьками, буде відбуватися систематично. Цю роботу розподілено на п'ять рівнів. Кожен рівень формує зрілість і відповідальність батьківства. У залежності від того, на якому рівні знаходяться батьки, залежить глибина їхньої відповідальності та ефективності як батьків.

На жаль, більшість батьків навіть не усвідомлює проблему, яка стосується їхньої ролі у вихованні і житті власної дитини. Про це красномовно свідчать статистичні дані, частина з яких наведена у вступній частині. Тому перший рівень формування відповідальності називається усвідомлення батьківства.

1. Усвідомлення батьківства.

Завдання – надати можливість усвідомити (осмислити) відповідь на питання: «Чому кожній дитині потрібні батьки, а особливо чому потрібен тато?»

Виконання поставленого завдання забезпечується наступними ініціативами:

- ✓ створення та демонстрація тематичних відеороликів;
- ✓ друк інформаційних матеріалів (буклети, брошури, плакати);
- ✓ написання тематичних статей;
- ✓ проведення інтелектуальних ток-шоу;
- ✓ акція: «Лист до тата»;
- ✓ проведення масових заходів;
- ✓ організація та проведення тематичних презентацій для різних цільових аудиторій.

Для реалізації вищевказаних ініціатив активно використовуються соціальні мережі, електронні та друковані видання, телебачення та радіомовлення, YouTube тощо.

2. Самоосвіта

Завдання – надати можливість батькам організувати для себе саморозвиток з питань відповідального та ефективного батьківства.

Виконання поставленого завдання забезпечується наступними ініціативами:

- ✓ створення каталогу книг і фільмів відповідної тематики;
- ✓ відео семінари;
- ✓ аудіо семінари;
- ✓ створення каталогу ресурсів по батьківству (друкований і електронний).

Для реалізації вищевказаних ініціатив активно використовуються соціальні мережі, електронні та друковані видання, блоги, сайти, електронні магазини тощо.

3. Формування індивідуальної дорожньої карти батьківства (Тато-план)

Завдання – надати можливість батькам (особливо татові) сформуванню індивідуального Тато-плану щодо виховання власних дітей.

Виконання поставленого завдання забезпечується наступними ініціативами:

- ✓ проведення різноманітних тренінгів для батьків;
- ✓ різноманітні пропозиції змістовного проведення вихідних з дітьми;
- ✓ пропозиції різноманітних романтично-відпочинкових пригод (наприклад, «Тато-син», «Тато-донька» тощо).

4. Участь у колі відповідальних батьків

Завдання – надати можливість батькам розвивати свої навички батьківства у колі односторонніх, об'єднаних бажанням постійно ставати кращими для своїх дітей та онуків.

Виконання поставленого завдання забезпечується наступними ініціативами:

- ✓ створення Тато-клубів;
- ✓ створення малих груп батьків і дітей;
- ✓ проведення Форумів, конференцій, семінарів тощо.

5. Впливові батьки

Завдання – взяти відповідальність впливу на суспільство у питаннях відповідального та ефективного батьківства; створення Руху відповідальних батьків.

Виконання поставленого завдання забезпечується наступними ініціативами:

- ✓ функціонування Школи тренерів;
- ✓ залучення професійних промоутерів.

Реалізація завдань, описаних у Розділі II, досягається 2 напрямками діяльності:

1. Надання можливості усім бажаючим долучитися до участі у вищевказаних заходах;
2. Шляхом робочої активності в основних сферах життя суспільства, а саме:
  - у сфері ЗМІ;
  - у бізнесі;
  - в освіті;
  - у владі;
  - в Церкві;
  - у спорті;
  - у сфері культури і мистецтва.

III. НАЦІОНАЛЬНА СІМЕЙНА СТРАТЕГІЯ У СФЕРІ БАТЬКІВСТВА, СКЕРОВАНА НА ДІТЕЙ, ЯКІ РОСТУТЬ БЕЗ УЧАСТІ БАТЬКА

В Україні понад 65 % дітей ростуть і виховуються без участі рідного батька або взагалі без батька. Водночас кожній дитині для гармонійного розвитку потрібний вплив чоловіка. Ніяка мама не в змозі забезпечити цей вплив з огляду на цілком зрозумілу причину – вона є жінкою і тому не може дати дитині те, чого не має. Те саме стосується і чоловіка. Але у зв'язку з тим, що після розлучення пари дитина, як правило, залишається з мамою, ми повинні мати стратегію і пропозицію для кожної мами, яка розуміє цю проблему. Окрім закону України про наставництво, який передбачає деякі можливості у цьому питанні, ми бачимо великий ресурс в спільноті спортивних тренерів, враховуючи те, що в Україні налічується біля 80 000 спортивних тренерів, більшість з яких є чоловіками.

Пропонована Національна стратегія у сфері батьківства також передбачає залучення цієї категорії чоловіків до участі у вихованні та впливу на своїх вихованців в якості авторитетного наставника і часто єдиного чоловіка, який зустрічається на шляху дитини до її повноліття.

Для реалізації цього пункту програми передбачено системну роботу з тренерами України, яка в перспективі забезпечить позитивні результати.

<http://familyforum.tilda.ws/>